

KAKO DO MATEMATIČKE I NAUČNE PISMENOSTI UČENIKA ČETVRTOG RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE: VIZIJA UNESKOVIH CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA I ISTRAŽIVANJE TIMSS 2019

Ivana Đerić i Nada Ševa

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

Države članice Ujedinjenih nacija (UN) usvojile su 2015. godine novi skup globalnih ciljeva za održivi razvoj (Sustainable Development Goal – SDG) do 2030. godine, kako bi se rešio problem siromaštva, nejednakosti, bolesti, neodrživih obrazaca potrošnje, klimatskih promena i drugih razvojnih izazova (IEA, 2020). SDG 4 vrednosti se odnose na: „obezbeđivanje inkluzivnog, ravnopravnog i kvalitetnog obrazovanja i promovisanje mogućnosti celoživotnog učenja za sve“, dok specifični ciljevi promovišu obnovljeni i širi fokus na inkluziju i pravičnost u obrazovanju. Podaci iz istraživanja TIMSS 2019 uključeni su kao indikatori ostvarenosti sledećih globalnih ciljeva za održivi razvoj Uneska: SDG 4.1, 4.2, 4.5, 4.7, 4.a i 4.c (IEA, 2020). Uneskovi ciljevi se mogu sagledati kroz nivoe kurikuluma koji su zastupljeni u referentnom okviru istraživanja TIMSS. Ova studija definiše tri nivoa kurikuluma: (1) planirani kurikulum (intended curriculum) – kurikulum koji je određen na nacionalnom ili sistemskom nivou; (2) primenjeni kurikulum (implemented curriculum) – kurikulum koji je primenjen u realnom nastavnom kontekstu; (3) ostvoreni kurikulum (attained curriculum) – kurikulum koji svedoči o tome šta su učenici zaista naučili. Ključno pitanje je na koji način je moguće ostvariti Unesko ciljeve na različitim nivoima kurikuluma koje promoviše istraživanje TIMSS.

U ovom izlaganju predstavimo najvažnije nalaze iz istraživanja TIMSS 2019 koji se odnose na: (1) postignuća učenika iz matematike i prirodnih nauka na nivou ostvarenog kurikuluma i (2) povezanost postignuća sa kontekstualnim varijablama na nivou planiranog i primenjenog kurikuluma u kontekstu ostvarivanja SDG 4 vrednosti. U drugom delu izlaganja prikazaćemo osnovne karakteristike zadataka iz TIMSS testa, kao i njihovu povezanost sa obrazovnim standardima i ishodima u našem obrazovnom sistemu. Ova vrsta analize je prepoznata od strane učitelja kao najkorisniji put ka dubljem razumevanju toga šta sistem očekuje od učitelje i dece (planirani kurikulum) i kako će ta očekivanja da se realizuju u učionici (primenjeni kurikulum) s ciljem da učenici razviju matematičku i naučnu pismenost u četvrtom razredu osnovne škole (nivo ostvarenog kurikuluma).